

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/51/2020
Identifikačné číslo spisu:	6416211350
Dátum vydania rozhodnutia:	25.03.2021
Meno a priezvisko:	Mgr. Dušan Čimo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2021:6416211350.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ T. P. W., trvale bytom v B. X., X. XX a 2/ C. W., trvale bytom v X. - G., W. B. XXXX/XXA, zastúpeného Mgr. Ivetou Števkovou, advokátkou v Leviciach, J. Jesenského 762/15, proti žalovaným 1/ SIMPLEX Business, s.r.o. so sídlom v Banskej Bystrici, Hviezdoslavova 18, 2/ 1. konsolidačná, spol. s r. o., so sídlom v Nitre, Radlinského 2, zastúpenej splnomocnenkyňou AKMB, s.r.o., so sídlom v Nitre, Štefánikova 9 a 3/ Hugo reality s.r.o., so sídlom v Žiari nad Hronom, M. R. Štefánika 4, zastúpenej Mgr. Róbertom Pílnikom, advokátom v Žiari nad Hronom, M. R. Štefánika 26, o určenie neplatnosti dobrovoľnej dražby, vedenom Okresným súdom Žiar nad Hronom pod sp. zn. 20C/176/2016, o dovolaní žalobcu 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 26. februára 2019 sp. zn. 14Co/146/2018, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 26. februára 2019 sp. zn. 14Co/146/2018 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“) zhora označeným rozsudkom potvrdil ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 aj 2 Civilného sporového poriadku (zákona č. 160/2015 Z. z. v znení zákonov č. 87/2017 Z. z. a č. 350/2018 Z. z., ďalej len „C. s. p.“) žalobu zamietajúci rozsudok Okresného súdu Žiar nad Hronom (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“ a spolu s odvolacím súdom tiež len „nižšie súdy“) z 8. februára 2018 č. k. 20C/176/2016-138; obom žalobcom uložil povinnosť zaplatiť žalovaným 1/ a 2/ náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % do 3 dní od právoplatnosti uznesenia, ktorým súd prvej inštancie rozhodne o ich výške a žalovanej 3/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalobcom nepriznal. Rozhodnutie vo veci samej, vydané bez nariadenia pojednávania, odôvodnil nedôvodnosťou odvolania (podaného oboma žalobcami), nad rámec stotožnenia sa s dôvodmi súdu prvej inštancie potom najmä považoval za neopodstatnenú námietku porušením práva žalobcu 2/ na spravodlivý proces postupom prvoinštančného súdu pri doručovaní predvolania na pojednávanie, na ktorom bol aj vyhlásený rozsudok a vykonaním takéhoto pojednávania v neprítomnosti žalobcov. Predvolanie na pojednávanie konané 8. februára 2018 totiž na adrese určenej na doručovanie (v Ž.) prevzal ešte 12. januára 2018 splnomocnenec žalobcu 2/, z adresy vtedajšieho evidovaného trvalého pobytu žalobcu (zhodnej s adresou žalobkyne 1/) sa zásielka vrátila súdu ako

neprevzatá v odbernej lehote 6. februára 2018, žalobcovia svoju neúčast' na pojednávaní neospravedlnili ani ho nežiadali odročit' a súd bol povinný sa postarať o rozhodnutie bez zbytočných prieťahov. Dôvodnými neboli ani odvolacie námietky týkajúce sa veci samej, teda námietky neplatnosťou zmluvy o zriadení záložného práva pre rozpor s ustanoveniami Občianskeho zákonníka (zákona č. 40/1964 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej len „O. z.“) o spotrebiteľských zmluvách, resp. Ústavou Slovenskej republiky (ústavným zákonom SNR č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov a jedného nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky, ďalej len „Ústava“) a duševný stav žalobkyne 2/ (majúci ju činiť v rozhodnom čase nespôsobilou na právne úkony), argumentoval tiež odvolací súd.

2. Proti takémuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca 2/ (ďalej tiež len „dovolateľ“). Navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) zrušil rozsudky oboch nižších súdov a vec vrátil na ďalšie konanie súdu prvej inštancie, eventuálne aby zmenil rozsudok odvolacieho súdu plným vyhovením žalobe. Prípustnosť dovolania vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p., zotrvávajúc predovšetkým na námietke porušením jeho práva na spravodlivý proces v dôsledku porušenia jeho základného (Ústavou zaručeného) práva na prejednanie veci v jeho prítomnosti, ku ktorému došlo po prevzatí predvolania na jediné pojednávanie vo veci, týkajúcej sa práva na obydlie, jeho poštovou splnomocnenkyňou počas dlhodobého pracovného pobytu v zahraničí (v osobe matky dovolateľa), ktorá ho ale o predvolaní neupovedomila a ani odvolací súd takýto nesprávny postup nenapravil. Okrem toho si podržal aj argumentáciu z konania pred nižšími súdmi, týkajúcu sa nedostatočného posudzovania zmluvy o zriadení záložného práva podľa ustanovení O. z. o spotrebiteľských zmluvách a neprijateľných podmienkach v nich.

3. Žalobkyňa 2/ a žalovaná 1/ dovolacie návrhy nepodali.

4. Žalovaná 2/ navrhla dovolanie odmietnuť, resp. ho zamietnuť pre názor o neexistencii dovolaním vytýkanej zmatečnosti vady a správnosť posúdenia veci nižšími súdmi po právnej stránke; žalovaná 3/ potom navrhla zamietnutie dovolania ako nedôvodného (prakticky pre reprodukciu ťažiskovej argumentácie odvolacieho súdu k jednotlivým námietkam z dovolania).

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 C. s. p.) po zistení, že dovolanie podal včas (§ 427 ods. 1 C. s. p.) žalobca 2/, teda strana, v ktorej neprospech boli vydané napadnuté rozhodnutia oboch nižších súdov (§ 424 C. s. p.) a to za splnenia podmienky jej zastúpenia i spisania dovolania na to určenou osobou (§ 429 ods. 1 C. s. p.), skúmal predovšetkým bez pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou C. s. p.) prípustnosť dovolania. Dospel pritom k záveru, že dovolanie treba považovať za prípustné a zároveň i za dôvodné.

6. Podľa § 420 C. s. p. dovolaním možno napadnúť každé rozhodnutie odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

7. Dovolateľ v dovolaní tvrdil, že im súd nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval procesné práva mu patriace v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ C. s. p.). Primárne porušenie pritom videl v postupe súdu prvej inštancie, ktorý vec prejednal na pojednávaní v neprítomnosti neskoršieho odvolateľa aj dovolateľa bez toho, aby na toto boli splnené podmienky, sekundárne potom v prejednaní veci odvolacím súdom bez nariadenia pojednávania, hoci práve opačný postup, teda nariadenie pojednávania odvolacím súdom a predvolanie naň strán by mohlo nedostatok z konania pred prvoinštančným súdom reparovať.

8. K dovolateľom namietanému porušeniu práva na spravodlivý súdny proces sa žiada uviesť, že je jedným zo základných práv a do obsahu tohto práva patrí viacero samostatných subjektívnych práv a princípov. Podstatou tohto práva je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Odňatím možnosti konať pred súdom (o ktoré tu vo svojej podstate ide) sa rozumie postup súdu, ktorým znemožnil strane realizáciu procesných práv zaručovaných mu v C. s. p., resp. aj iným predpisom procesného práva (napr. právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom, vykonávať svoje práva a povinnosti

prostredníctvom zvoleného zástupcu, právo na presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia, právo na doručenie odvolania, právo vyjadriť sa k podanému odvolaniu, právo na doručenie vyjadrenia k odvolaniu a pod.).

9. Podľa § 105 ods. 1, časti vety pred bodkočiarkou C. s. p. súd doručuje písomnosť na pojednávaní alebo pri inom úkone súdu; podľa § 106 ods. 1 písm. a/ rovnakého zákona ak nejde o doručovanie do elektronickej schránky podľa osobitného predpisu, o doručovanie v osobitných prípadoch podľa § 107 ods. 2 a adresát neuviedol inú adresu na doručovanie, doručuje súd písomnosti fyzickej osobe na adresu evidovanú v registri obyvateľov Slovenskej republiky alebo adresu miesta pobytu cudzinca na území Slovenskej republiky podľa druhu pobytu cudzinca; podľa odseku 2 druhého z tu citovaných ustanovení si strana môže zvoliť zástupcu na doručovanie a podľa § 109 ods. 1 C. s. p. za adresáta je oprávnená písomnosť prijať osoba, ktorá na to bola adresátom písomne splnomocnená alebo poverená.

10. Podľa § 111 C. s. p. (inak ustanovenia nadpísaného marginálnou rubrikou „Doručovanie písomností do vlastných rúk“) do vlastných rúk sa doručuje tak, že adresát potvrdí prijatie písomnosti na potvrdení o doručení písomnosti (ďalej len "doručenka"); údaje v doručení sa považujú za pravdivé, ak nie je dokázaný opak a doručka je verejnou listinou (odsek 1); do vlastných rúk sa doručujú písomnosti, pri ktorých tak ustanovuje zákon, a písomnosti, pri ktorých to nariadi súd (odsek 2) a ak nemožno doručiť písomnosť na adresu podľa § 106, písomnosť sa považuje dňom vrátenia nedoručenej zásielky súdu za doručenú, a to aj vtedy, ak sa adresát o tom nedozvie (odsek 3).

11. Podľa § 177 ods. 1 C. s. p. súd nariadi na prejednanie vecí samej pojednávanie a podľa § 178 ods. 2 rovnakého zákona predvolanie sa doručuje strane alebo jej zástupcovi tak, aby mali dostatok času na prípravu, spravidla najmenej päť dní pred dňom, keď sa má pojednávanie konať.

12. Z obsahu spisu vyplýva, že nižšie súdy sa práve citovanými ustanoveniami neriadili celkom dôsledne. Žiaden z nich si totiž pred urobením záveru o platnom doručení predvolania na nesporne jediné pojednávanie súdu prvej inštancie v tejto veci žalobcovi 2/ prostredníctvom jeho splnomocnenca (12. januára 2018) nezodpovedal otázku, či v tomto prípade malo ísť o doručenie zvolenému zástupcovi strany na doručovanie podľa § 106 ods. 2 C. s. p. alebo o prijatie písomnosti za adresáta tým, kto na to bol adresátom písomne splnomocnený, resp. poverený podľa § 109 ods. 1 C. s. p. a či v druhom prípade možno pre platné doručenie v civilnom procese považovať za postačujúce doručenie tzv. poštovému splnomocnencovi (teda osobe, ktorej právo na prijímanie zásielok určených niekomu inému sa odvodzuje od internej a konajúcemu súdu spravidla nesprístupnenej písomnosti doručujúceho orgánu, ktorým je najčastejšie pošta). Potrebu korektného zodpovedania týchto otázok pritom nejde označiť len za akademický problém, keď od typu doručovania zhora závisia i náležitosti doručky ako verejnej listiny a v jej rámci najmä to, kto má byť na doručení označený za adresáta (kým v prípade podľa § 106 ods. 2 C. s. p. ním má byť zvolený zástupca na doručovanie, teda niekto iný než strana, v prípade podľa § 109 ods. 1 rovnakého zákona nie je dôvod uvádzať niekoho iného, než toho, s kým má súd záujem komunikovať priamo).

13. V prípade uplatnenia tzv. fikcie doručenia (vrátením súdu zásielky adresovanej na adresu evidovaného trvalého pobytu žalobcu 2/ ako neprevzatej v odbernej lehote) potom nižším súdom zjavne uniklo, že v tomto prípade by účinky doručenia napriek nezískaniu o ňom vedomosti adresátom mali nastať až 6. februára 2018, teda len dva dni pred jediným pojednávaním vykonaným bez prítomnosti žalobcov, na ktorom bol vyhlásený aj žalobu zamietajúci rozsudok súdu prvej inštancie a teda za cenu nedodržania minimálne päťdňovej lehoty na prípravu pred pojednávaním podľa § 178 ods. 2 C. s. p.

14. Odvolaciemu súdu pritom nejde nevytknúť, že pri obhajobe postupu súdu prvej inštancie sa v skutočnosti vyhol odpovedi na otázku, ktoré z doručení zhora (a či vôbec niektoré) a prečo bolo treba považovať za súladné so zabezpečením reálneho práva strany sporu na spravodlivý proces (hocako s ním treba súhlasiť v tom, že účasť na pojednávaní s výnimkou nariadeného výsluchu strany je právom strany a nie jej povinnosťou). Pre absenciu odpovedí na otázky pod 12. a 13. zhora preto aj jeho záver o neporušení práva žalobcu 1/ na spravodlivý proces (a o nenaplnení dôvodu odvolania podľa § 365 ods. 1 písm. b/ C. s. p.) bol prinajmenšom predčasným a dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, venujúci príslušnej odvolacej námietke pomerne veľký priestor, nebol odôvodneným tak, aby to šlo považovať za objektívne uspokojivé.

15. Odvolací súd mal príležitosť na nejasnosti zhora reagovať nariadením pojednávania na prejednanie odvolania a riadnym predvolaním naň strán, čím by zhojil aj možný nedostatok riadneho predvolania na pojednávanie súdu prvej inštancie, túto možnosť ale zjavne pre riadenie sa odlišným názorom nevyužil.

16. Už uvedené tak malo za následok, že nie celkom dostatočne podložený záver súdu prvej inštalácie o splnení podmienok pre vykonanie ním pojednávania v neprítomnosti strán si osvojil i odvolací súd, avšak bez toho, aby buď medzery v argumentácii zacelil alebo zjednal opätovný priechod právu neskoršieho dovolateľa rozhodnúť sa, či sa pojednávania (tentoraz na odvolacom súde) zúčastní. V dovolaní sa teda opodstatnene namieta, že konanie pred odvolacím súdom a jeho výsledok (ako primárny predmet prieskumu v dovolacom konaní) trpí vadou uvedenou v ustanovení § 420 písm. f/ C. s. p.

17. Dovolaciemu súdu preto neostalo iné, než rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu aj bez posúdenia ostatných dovolacích argumentov vrátiť na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 C. s. p. v spojení s § 450 C. s. p.). Práve pre existenciu viacerých možností odvolacieho súdu, ako dovolaním opodstatnene vytknutý nedostatok napraviť, medzi ktoré patrí aj prípadné prehodnotenie záveru o bezchybnom procesnom postupe súdu prvej inštalácie, pritom najvyšší súd nepovažoval za potrebné zrušiť i rozsudok súdu prvej inštalácie (§ 449 ods. 2 C. s. p. a contrario).

18. V novom rozhodnutí bude rozhodnuté znova o trovách pôvodného konania aj dovolacieho konania skončeného týmto uznesením (§ 453 ods. 3 C. s. p.).

19. Toto uznesenie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.